

De vredesbeweging blijft zoekend in de oorlog in Oekraïne

Argumenten op bijeenkomst van De Linker Wang gaan van 'heb de vijand lief' tot 'pacifisme is een luxe'

PACIFISME

Piet Halma

Utrecht | Moeten Rusland en Oekraïne nu onderhandelen om tot vrede te komen, of moet Rusland eerst op de knieën gebracht? Die vraag blijft de pacifistische beweging in Nederland verdelen. Dat bleek zaterdag op een bijeenkomst van De Linker Wang, de levensbeschouwelijke werkgroep binnen GroenLinks.

„Dit is niet het moment om vrede te sluiten. De enige manier om de oorlog in Oekraïne te beëindigen is als Poetin in gaat zien dat dat deze oorlog geen zin heeft.” Europarlementariër Bas Eickhout van de Europese groene fractie ziet er niets in op dit moment te starten met onderhandelingen om de wapens tot zwijgen te brengen. Dat zei hij zaterdag tijdens een symposium in Utrecht op initiatief van de levensbeschouwelijke werkgroep binnen GroenLinks, De Linker Wang.

Binnen GroenLinks zijn er vanuit de historie nauwe banden met het pacifisme, onder meer vanuit de PSP en ook vanuit de Evangelische Volkspartij (EVP), beide in 1989 opgegaan in de fusiepartij GroenLinks. De Linker Wang is in 1991 opgericht door Hans Feddema (voormalig EVP'er) en Ab Harrewijn, die GroenLinks binnenkwam als lid van de CPN en die actief was binnen de beweging Christenen voor het Socialisme.

Een pleidooi om dat pacifisme niet overboord te gooien kwam zaterdag van ds. Bram Grandia, pacifistisch predikant, actief lid van de uit 1924 daterende theologische werkgroep Kerk en Vrede. Grandia geeft toe dat het lastig is om in deze tijd pacifist te zijn, maar weigert zijn stem tot zwijgen te laten brengen.

Hij beroept zich op zijn pacifistische leermeesters, de hoogleraren theologie in de ethiek Hannes de Graaf (1911-1991) en Krijn Strijd (1909-1983), die vanaf 1936 enkele jaren hervormd predikant was in Blije. Maar vooral op woorden van Jezus, die de mensen wijst op de boodschap van vrede, in tijden van meningsverschillen de vijand lief te hebben en zelfs de andere wang toe te keren.

Belijdenis

Zet die teksten niet bij het oud vuil, zo stelt Grandia: „Christus is onze vrede. Niet Biden, niet Poetin, niet Zelenski. Die belijdenis leidt tot de noodzaak om aan de onderhandelingstafel te gaan. Dat zouden de Russisch-orthodoxe Poetin, de katholieke Biden en de joodse president Zelenski moeten horen van hun



De pacifistische beweging blijft verdeeld over de omgang met de oorlog in Oekraïne. Sommigen vinden dat er over vrede moet worden onderhandeld, anderen dat Poetin eerst op de knieën moet worden gebracht. Foto: AFP

eigen religieuze bronnen.”

Grandia heeft zijn hoop gevestigd op de mogelijkheid van een „Internationale die zal heersen op aard”. „Het zal niet zo zijn dat de vijandschap, de haat, het laatste woord heeft. Dat lijkt nu te gebeuren, juist op een moment dat internationale samenwerking geboden is, ook als het gaat om andere zaken dan de oorlog, zoals het klimaat.”

Grandia benadrukt dat wij in het Westen ons meer moeten verdiepen in het denken van Poetin, niet uit sympathie, maar uit empathie. „Hoe heeft het zover kunnen komen dat een leider en een heel volk zo getraumatiseerd zijn?”, vraagt hij. Voor Grandia is het zoeken van de dialoog het enige perspectief vanuit het pacifisme.

Onbetrouwbare partner

Cinta DePondt, medewerkster voor Oekraïne bij Pax (voorheen IKV Pax-Christi) zegt zich aangesproken te voelen door het pacifistische pleidooi van Grandia. „Ik herken het verlangen naar vrede, maar pacifisme is een luxe die Oekraïne zich op dit moment niet kan veroorloven. We kunnen nu niet onderhandelen met Rusland omdat een gedeelde basiswaarde, over de internationale

rechtsorde ontbreekt.”

Zo wijst ze op het feit dat alle verdragen rondom wapenstilstand, soevereiniteit, onafhankelijkheid en grenzen van Oekraïne door Rusland systematisch geschonden zijn. Ze noemt Rusland daarmee een onbetrouwbare partner, die een „ongezonde christelijk-extremistische ideologie” aanhangt, waarmee niet te onderhandelen is.

Volgens haar staan belangrijke waarden op het spel, zoals internationale rechtsorde, zelfbeschikking, vrijheid, menselijke waardigheid en de waarde van het menselijk leven: „Tegelijkertijd is het Russisch regime van nu autoritair en corrupt, waarbij alle middelen zijn geoorloofd, zonder daarmee de eigen bevolking te dienen. De waarheid ligt niet in het midden, zoals pacifisten mogelijk veronderstellen. Wat gebeurt er als Poetin de oorlog wint? Dan zullen er nog miljoenen Oekraïners in de regio worden opgevangen en zal de oorlog zich verplaatsen naar andere landen in Europa.”

Schaduwkanten

Desondanks ziet DePondt ook de schaduwkanten van het westers optreden. „Ook hier moeten we de hand in eigen boezem steken. In

hoeverre is het Westen zelf ook hypocriet als wij alleen uit zijn op zo goedkoop mogelijk gas ten koste van een voortdurende oorlog op het eigen continent?”

Bas Eickhout meent dat het nu beginnen met vredesgesprekken het conflict voor een hele lange tijd zal doen 'stollen' en nog vele jaren gaat voortduren. „Nu onderhandelen zal in het voordeel van Rusland zijn.” Eickhout benadrukt dat in Brussel al wel wordt nagedacht over hoe de relatie met Rusland er na de oorlog uit moet komen te zien en hoe geleerd kan worden van het verleden. „Het is nu geen tijd voor vrede, maar we moeten wel gaan nadenken over een betere toekomstige relatie met Rusland.”

Voorzitter Tjeerd de Jong van De Linker Wang ziet het debat als een van de redenen waarom de vereniging met 600 leden is opgericht. Religie en levensbeschouwing horen volgens hem ook op de agenda van de politiek te blijven staan. Zelf voelt hij zich vanuit zijn christelijke achtergrond extra betrokken bij dit gesprek. „We willen het gesprek met mensen vanuit verschillende levensbeschouwelijke achtergronden levend houden. Daarbij willen we onze pacifistische wortels niet ontkennen omdat zij ons een kritische spiegel voorhouden.”

Bram Grandia vindt dat we ons meer moeten verdiepen in het denken van Poetin